

արամադրութեամբ: Ըստ վերջին լր-
րոյց, Հովաներուն խնդրած գինաւ-
դաւարին միջոցին տեղի ունեցած
բանակցութիւնը ալ գոհացուցիչ եւր-
մը չեն ունեցած: Եւստի նոր ծար-
ւոյն մէջ կրնանք սպասել թէ Թրան-
ստանաց տոյսը հոստոյն թեան քաղա-
քանականութիւնը նոր յոռտըպիւն-
ութիւններ պիտի ընէ նաեւ Մատա-
կարարի մէջ:

Հարաւային Արիւիկէի Նեղոսը նը-
կատուող փոսկոյ գետին ընդարձակ
հովիտին մէջ Թրանսպոնս գաղթական
նաւթիւն մը հիմնելու ծրարքին եւ-
տանդագին ընդունելութիւն մը զը-
տաւ: Թրանսպոնս կողմէ, և նախա-
րարութիւնն ոչմ տուաւ: Պ. ար Պը-
րազա անուն յաջող բաղդականորի մը,
որ առաջին անգամ յղացած էր այդ
ծրարքի, վաւերացիւ ընդ թողաւու-
րի մը հետ անոր կընձը գաղթականին,
և զրամ և մարդիկ տարել նաեւ, որ-
պէս զի սկսած խաղաղութիւններն
յառաջ վաւեր: Բայց այս ձեռնարկի
ապագային միշտ մէջ կը մնայ տա-
կաւին և տարւոյն վերջինն այդ նը-
կատմամբ եկած տեղեկութիւնը նը-
գաստաւոր չէին: Աստ եւս Թրանս-
կը բաղդին Բոլշակեղեցիներուն և Պէշ-
միստաց շահերուն, որք արդէն ու-
տից կուտան մը ունեին փոսկոյ կող-
մը: Առաջինը դարձեւ ի վեր գաղ-
թականութիւն մ'ունին հարաւային
Արիւիկէի այդ կողման եղբորն, իսկ
վերջինը ժամանակէ մ'ի վեր այն
կողմերը խաղաղութիւնն զրկած է-
ին զՊ. Պէշկով, որ հանրամասնով է
ևս Արիւիկէան ուղեւորութեամբ:

Իսկ Թրանսկը կողմէ, Թրանս-
կը յառաջ կը տանին վերակազմա-
թեան գործը, և արդէն կատարած են
այնչափ բարեփոխ, որ գաղթական
ուղեւորութիւնը հաւանած են հրամա-
րել այն իրաւունքները, զորս զգա-
րելիութիւնն կուտան հին գաղա-
ղներ կուտան իրենց, ինչպէս Օս-
մանական տէրութեան արդէ կ'ընէր,
ի նախապէս ի Թրանսկը: Գաղթականը,
եւեւմուտը, ոտակաւորութիւն, բա-
նակ, ամբողջովին կուտան Թրան-
սական կարգ և կանոն: Թրանսկը
չէ ձանձաղ Թրանսկը Թրանսպոնս
գրուածներն այս պատճառաւ այդ եւր-
կու տէրութեանց միջեւ կատարու-
լալով մտերմական ընդմիջեւ ունե-
ցող յարաբերութիւնը չեն կրցած
վերահաստատել դեռ:

ԱՅԳԱՅԻՆ

ԿԱՌԱՐԱՐՈՒՄԱՆ ԽՆԴԻՐ

ԵՍՏՈՒՄՈՅ ԿԱՌԱՐԱՐՈՒՄՈՅ

Օտեւայի թղթարեւոյ հետեւի ալ
կարեւոր լուրն ուտացած ենր ստեղծ
աղբիւրէ, զոր կը փոխան հրա-
տարարի կատարուած գոհակեմուն:
Քուտայի կատարութիւնն որոշած է
չվերամանկ չայոյ կաթիլներուն ընտ-
րութեան: Այս նպատակաւ, Ներ-
քին գործող նախարար Պոլադոյ
կոմսի հարկ եղած հրամանները ար-
ուած է կոկիտի բնագոյնի կատա-
վարիչ Տոնաւաթի-Պոլադոյի իշխա-
նին, ինչպէս նաեւ Արտաքին գործող
նախարարը որոշած է Կ. Պոլադոյ գե-
պանատան: Քուտայի կատարութի-
ւնն առանց որ և է զգուշորու-
թեան պիտի վաւերացնէ չայոյ ընտ-
րած կոկիտի կանոն, ով որ լինի:

Կատց անպատի մարաւոթիւն
նը որոշել է Պատրիարքարանէն Կեր-
եքեմիա Սրբազան Տ. Սարգիսեանը
վանահայր խնդրել:

1883 յունիսի 4-էն մինչեւ դեկ-
տեմբեր 31, Արդարեւ Պատրիարքա-
րանի մէջ կատարուած նշանուու-
թեանց թիւն է չորս հարիւր: Իսկ
1883 մայիսն (այսինքն Լուսին-Պապի)
մինչեւ յոգեկոտեմբեր 31, Կ. Պոլադոյ
մէջ կատարուած չայ հարաւանեց
թիւն է երկու հարիւր երեսուն եօթն:

Պոլադոյ չայ մամուլը համակա-
նոր ծանոց Արիւիկէի հրատարակ-
կութիւնը: «Արեւիկէ»-ը շնորհա-
կաւ թիւները կը յայտնէ պատշաճ-
տեամ այս զգուշանց համար:

ԻՍԽԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Շիրվանի նախորդ գայմագամ իդ-
րահիմ Էֆենտի կարնոյ կուտակաւ-
թեան Սպերի գաւառակին գայմագա-
մութեան, և Սպերի նախորդ գայ-
մագամ Հասան Էֆենտի իշխեալ
կուտակաւթեան Շիրվանի գաւառա-
կին գայմագամութեանը կարգուած է:
—

Վեհ. Սուլթանն յապաղոյց իր
բարձր գոհակեմութեան վեհմ. Տա-
տուս Արթին պէյի մատուցած ծա-
ռայութեանց համար է շնորհել Նա-
րին վեհմութեան Օսմանիէ Ա. կողմի
պատուանշանը: Վեհմ. Արթին պէյ
երկէ կարեւորական պատարը դնաց
իր խորին շնորհակալութիւնները Վեհ.
Սուլթանին մատուցանելու:

Ապարադետի գրան օտար թըը-
թականութեանց անեկի գրաղբիւրն
ընէ Մուսթաֆա Ափմ և Մեքսիմ Է.
Ֆէրիսեաններն ալ Գ. կարգի պաշա-
նատարութեան (սարիւր) ատմական
տրուած է:

Հալափի և Ռեւէլիի հեռագրա-
կան գործակալութեանց մինչեւ այս-
օր եղբայրացի վրայ ընաւ լուր
չհաղորդելն ուղեւորութիւն գրուած
է: Զորաց կայ, ինչպէս Էֆենտի ալ
միշտ էր երկէ, թէ Մեհմետին մար-
դոյնն բաղձալիւ խումը մը Խար-
դուսի վրայ կը քալէ, որոյ օտար-
աղդի և քրիստոնեայ ընկալաց հը-
րաման տրուած է քաղաքին նիւն և
եղկոտու գալ անվերջապէս: Արդէն
Երուսաղէմ լրագրաց մէջ հրատարակ-
ուած հեռագիր մը ծանուցած էր թէ
եղկոտուի և Խարդուսի միջեւ յարա-
բերութիւնը տեղ տեղ կարգուած ենցու-
մանը վրայ: Հաղթանքն ալ չարժ-
ման վրայ լինել կը թուին: Այսինքն
չէ թէ Հաղթնք գոհ պիտի լինին Մա-
մուտի նախահանգ տանի տիրելով գոր-
կերտի թէ խորվին կատակարա-
թիւնն որոշած է եւս գաղթական նաւ
Իսկ եղկոտական արդէն թղթով վրայ
մինչեւ երկէ կարեւոր անվերջապէս
միջոցն են, հանրային գիտութեան
չկար, թէ պէտ զրոյցներ կը պողտին
թէ եղկոտուի մէջ Անդրկասպցի ի
զորմ զինքիւր եւրոպական բաղնիքով
մտնող մին պիտի լինին փոխանիլ ընդ-
հանուր պարտոյց յարգարման օրէն-
քը: (Ըստ Էֆենտի-էֆենտի):

Սուլթանի թողուած եղբայրացի
կողմէ մատուցուած լինել կը թուին: Ա.
տուսի բաւական թողուածութեան
հեռագիր մը, զոր խորագրով են տու-
ել եղկոտական կատակարարութիւնն ուղ-
ղած է Գեղարքանի անդրկոտի զնաւ-
պետը, տեղադր. կատակարարին և հը-
րամանատարին հաւանութեամբ: —
Խորագրով պահպանուած զորաց օգ-
նական հասցեները անհնարութեան
առջեւ, կ'աղաքեմ ձեռք ար հրաման
զրկել մեզ Խորագրով են երկելու և
եւս քաղաքներ, որովհետեւ մեր գաղ-
թաց մէջ երբեք զգուշ են, և Կա-
րէի չէ վառահիւ անեց, մինչեւ իսկ
քաղաքին մէջ բարեկեցութեան
պահպանելու մասին: Ինչպէս հա-
կաւոր են զորաց: Այս զորաց ին-
քը կրկնապատկար լինի, չպիտի կր-
նանք (Մեհմետի մարդիկ) յաջակեման
զեմը զնալ: — Գեղարքա ալ կը յա-
րէ: Վստելով հանդիման թէ կը պար-
տաւորմ Ձեր խորվին Բարդու-
թեան խորհուրդ. ալ իսկ հարցին մէջ
մասին հրամարելու, կը տեսնեմ թէ
բանակն ուղարկուել ուրիշ միջոց չը
կայ: Տակաւին կարելի է խոյս տալ
մոտուրու վտանգէն, բայց չստ
չանցած՝ այս պատահութիւնն ալ
ձեռքէ պիտի հաննը:

Մուսուլի կուտակաւթեան կող-
մէ առ ներքին գործող նախարա-
րութիւնն ուղղելով 30 Գեղեկեմբեր
թեւականու հեռագիր մը կը լսէ թէ
նոյն օրուան նախորդ գիշերը երկ-
րաշարժի ստատիկ ցնցում մը տեղի
ունեցելու և կարգ մը տուններ և պա-
տիւր վերէն են, բայց մարդու կո-
րուստ մը եղած չէ:

Վեհմետ. Սուլթանը մարդարեւին
ճանաչուան տալիս կայեքարարին Լի-
սիկ աշակերտաց 3000 թողել չարք
բաղնիքը ստան է:

Կիմանումը թէ Բերայի գաւառ-
անին անտուրը ուղղելով զիւր զըմ-
աբերել է:

Եղբայրական նոր նախարարու-
թիւնը վերջնականապէս կարգուած
է սա կերպիւ: Նուարդ վաշա, նա-
խարարութեան, և նախարար արտա-
քին գործող և գաւառական գործող:
Սազիթ վաշա, ներքին գործող նա-
խարար: Մահմուտ վաշա Էֆենտի-
էֆ, հանրային կրթութեան և Էլ-
գաֆի նախարար: Ապա-Խը-Գաւարը
վաշա, պատրարարական նախարար:
Մուսթաֆա Ֆէհմի վաշա, եւմուտ-
կան նախարար: Ապա-Խը-Բահման
պէյ Ռեւիտի, հանրաբուստ ցինու-
թեանց նախարար: Անդ ինչպէս Պ. Ֆի-
ֆորտ Լոյսի խորհրդական ներքին
գործող նախարարութեան:

Գորափի կուտակաւթը կը հեռագր-
ընէ թէ կուտակաւթ գաղթականներն
այս անգամ 430 ընտանիք ըն-
տանուած են Պիշաւի (Չանագ-գալէի)
գաւառին մէջ: — Նոյն կուտակաւթն
ուրիշ հեռագրով մը կը տեղեկացնէ
նաեւ Պիշաւի գաւառին մէջ Բուսի-
թի գաղթականներն 2,000 ընտա-
նեց գետնորման պարագայները:

Շարափ օր Ատալիա քաղաքի մէջ
հրդեհ ծագելով, իր 9 ժամ տե-
ւած է, և հիւսիսային ստատիկ հա-
ղի մը պատճառաւ չըստով ծաւա-
լելով, մեծ քանակ քանակուած է:
60 տաներ հոյ ճարակ եղած են,
և 200 ընտանիքներ անպատար մը
նաւցած են, հանրային գիտութեան
կարտ վիճակի մէջ:

Զորաց կայ թէ Հեղինական կա-
ռավարութիւնը մտադիր է Օսմ. ար-
մեթուրմ գնել Օսմ. ընդ հանուր
պարտքին իսկ բաժնին ինկած մտադ
վիճակները չափ: Բայց դնուելիք ար-
մեթուրմը քանակութիւնը զեւ
յայտնի չէ, որովհետեւ Յունաստան
չընդունել թէ իսկ բաժնին երկու
միլիոն տոմար, հանրային գիտութեան
չընդունել պարտքը 1/52 դր. մա-
սը: Եւրոպական նախարարը փառա-
պարտութեան է, որով կը յաւայ
կէս առ կէս զեղծել այդ գումարն:
Օրինակի համար, դիտողութիւն պի-
տի ընէ եղբայր փոխառութեանց
մասին, զորս թողարկ կընալ և եր-
կաթուղեաց շինութեան և գոհա-
նորաց գնանին համար, և որք այս-
պէս որ և է օրուան չէին ունեցած
Յունաստանի թողուող գաւառաց:

Իզմիրի լրագրից կը ծանուցանեն
թէ Իզմիրի կուտակաւթն պաշտա-
մէջ զէն ի ձեռնին ապահով հաշիւա-
ւոր աւաղակապետ եւրոպ. Օսմանի
ընկերները գաւառներով, անեցմէ
հինգ ցինուտ չընտարակապ աշխա-
տութեան և միանկի այլ և այլ
ծառնակի համար բարտարիման գա-
տապարտուած են: Այս գաւառի-
ճիւղեր թէթիւն կրնան հանրային
նկատելով թէ Բ. Կուտը, կուտակու-
լին պաշտատն մէջ տեղի ունեցած
սարտակի զեղծքն յետոյ, հրա-
հանգ տուած էր նախա վաշային
որպէսզի զէն ի ձեռնին բաժնուած ա-
մէն աւաղակ 45 տարի չընտարակապ
աշխատութեան:

Ձեռք կը ծանուցանէ թէ Ա. տարիա-
կան կատակարարութեան իմտոյ Կ.
Պոլսի պիտի զրկէ Նովի-Պաղարի և
Փորթ-Արիւ մէջ երեւան հասած կա-
րեւոր հեռութեանց մէջ մտնէ, որ
Օսմանական կատակարարութեան կը վե-
րաբերի իրաւամբ:

Իտալիոյ հանդուրեցող թողուող
վերջոր Էմմանուէլի մահտան տա-
րեգարմն, որ իտալից անկախու-
թեան 25 դր. տարեկալին կը հա-
մադատարաններ, մեծ հաղթանե-
րով տեսնեցաւ Յունով: Գին Իտա-
լիոյ ամեն կողմն, և բոլոր Իտալի-
կան զաղթականութեանց մէջ: Բաց
ստաթի, ամեն կողմեր իտալական
պատգամաւորութիւններ օրակալ զը-
նային ի Հունով, Բանթիանի մէջ Վի-
գոր Էմմանուէլի գերեզմանն այցել:

Եւ արգարեւ պէտք էր տեղի ու-
նենալ այս պայքարը, որոյ շարժա-
ւիթ եղաւ Հրէից և Քրիստոնէից մէջ
կատարուած անանութիւնները: Եր-
պէս զի նախարարպետ Մ. Թիցցա
նոր միւրմ մը տայ վերաքննութեան
գործոյն: »

Ահա տարի Աւաղայ ժողովոյն հա-
մար աւաղարուած բարեկեցութեան
գլխաւոր կետերը: Նոր ժողովը պի-
տի բարեկեցական ժառանգական և ան-
ունեալ անգամներէ, ժառանգա-
կան անգամը ժողովոյն ամբողջու-
թեան երկու երրորդ մասը պիտի
կազմեն: Ժողովականաց տարեկ թի-
ւը տակաւին որոշուած չէ:

Այժման ժողովականներն անոր
որ 5000 ֆլորին ուղղակի տուրք մը
կը վճարեն, ժողովոյն մէջ պիտի ըն-
դունուին իր Ժառանգական ան-
գամ: Վերջապէս որ եղբայրացուներ
և քաղաքակաւները չպիտի ընդուն-
ուին:

Կոմիտէի եկեղեցւոյ բոլոր եղբայ-
րացիները և նոցա ինչոյն համե-
մատութեամբ բոլորքան եկեղեց-
ւոյ առաջին կարգի պաշտօնականը
ժողովոյ անգամ պիտի ըլլան:

Իրաւեանի Միութիւնը կարգ
մը անկարելի պիտի լինէ իրեն վեր-
նախին բնակարան Խաղեօյի հրդեհ
հէն քանուող արքայաթիւի հրէայ ըն-
տանեաց համար:

Թեքեմէն Հեֆէթի լրագրից խոմ-
բողիկներէն թէթիֆի Էֆենտի Թուր-
քիէի թողուածն է Կոմիտէ Սիւր-
հալափուր թախտակաւն Հրէային:

Վեհ. լրագրից Բաւարացի տա-
թեան ուղեւորութիւնը կը հրաւիրէ
սա իրաւութեան վրայ թէ, արմուտեաց
զինքերը իրաւ ինկած լինելով, Ազ-
րիանուպոլսոյ մէջ առաջին տեսակ
հայնի դիր 35 և Բ. տեսակի զինք
25 փորսք որոշուած է, մինչդեռ
Պոլսոյ մէջ հային զինքն վրայ ուն է
փոխառութիւն մը չէ տարբերուած:

Ընդ հանուր պատասխանաց փա-
շտութիւնը լրագրաց մէջ կը ծանու-
ցանէ թէ Իսկիւտարի ճիւղին ան-
քէն Պետրոս Էֆենտի և իսկ Գեֆ-
էֆենտի հանով կ'անտարակապ ընկալ-
ուի մէջ դանուելով պաշտօնակ և
զամ են:

Անանուրաթմէ Էֆէ Էֆենտի-
Հունգարիոյ երկու ժողովներու միջև
յարուցուած պայքարը, երկար ժա-
մանակէ ի վեր Աւաղայ ժողովին զեմ
մանած վեճը ստատկացուց: Ի վեր-
նախին Էֆենտի և իսկ Գեֆ-
էֆենտի հանով կ'անտարակապ ընկալ-
ուի մէջ դանուելով պաշտօնակ և
զամ են:

Իր Էֆենտի տարաւոր մը նախեանց
անուն հանգը ժողովին ցանկին
մէջ նշանակուած է, հերթը է որ ինք
չափահատ լինի, իսկոր ժողովոյն ու-
ղեւորութեան կը մասնակցի, որով
ընտանիքներ կան որ 205 աւելի ան-
գամ ունին սոյն ժողովին մէջ: Գիւ-
րաւ կը հասկցուի որ, կ'ընէ Ժառանգ-
էֆենտի, արդի Եւրոպիոյ նախահանգը-
րական սկզբնայնայն հակառակող
հաստատութիւն մը, տեղի տուած ին-
քի ընտառութեանց, Բայց վերա-
կալածութեան ծրարները, որոյ
վրայ զանկոյ խնդիր եղած է, Ա.
ւաղ ժողովոյն տեղաւոր իրենց պաշա-
տն մէջ ի գործ գրած ծայրայն չա-
փահալութեան պատճառաւ, չընդուն-
յաւալ միւրիւր, վերջապէս, Հունգա-
րական անտարակաւորութեան իր ա-
նանտարակաւորութեան իր անտարակաւոր
կարողութեան իրենց չափ միայն
ժողովոյ նիստերուն ներկայ կը դնու-
ուին: Երեւոյթանաց ժողովը քաղ-
աքան ծրարներէն զերեկէ առաջ
ամենափոքր ընդդիմութեան կ'ըն-
դունուէին:

Եւ արգարեւ պէտք էր տեղի ու-
նենալ այս պայքարը, որոյ շարժա-
ւիթ եղաւ Հրէից և Քրիստոնէից մէջ
կատարուած անանութիւնները: Եր-
պէս զի նախարարպետ Մ. Թիցցա
նոր միւրմ մը տայ վերաքննութեան
գործոյն: »

Ահա տարի Աւաղայ ժողովոյն հա-
մար աւաղարուած բարեկեցութեան
գլխաւոր կետերը: Նոր ժողովը պի-
տի բարեկեցական ժառանգական և ան-
ունեալ անգամներէ, ժառանգա-
կան անգամը ժողովոյն ամբողջու-
թեան երկու երրորդ մասը պիտի
կազմեն: Ժողովականաց տարեկ թի-
ւը տակաւին որոշուած չէ:

Այժման ժողովականներն անոր
որ 5000 ֆլորին ուղղակի տուրք մը
կը վճարեն, ժողովոյն մէջ պիտի ըն-
դունուին իր Ժառանգական ան-
գամ: Վերջապէս որ եղբայրացուներ
և քաղաքակաւները չպիտի ընդուն-
ուին:

Կոմիտէի եկեղեցւոյ բոլոր եղբայ-
րացիները և նոցա ինչոյն համե-
մատութեամբ բոլորքան եկեղեց-
ւոյ առաջին կարգի պաշտօնականը
ժողովոյ անգամ պիտի ըլլան:

ԱՐԴԱՐՈՒ ՊԵՏԻ ԴԱՏԱՍԵՐԸ

Ահա տարի Զորացի պաշտան
և յարակից շէնքերու շինութեանց
մէջ զարգեցած ամբաստանաւ և
վերջերս երեւանաւ տանին առաջ
ի բարեկեցական գաւառապարտեալ
Պաշտան Սարգիս Պէյի գաւառա-
նին մարտամատնութիւնը:

Վերաքննիչ տեսնի Ա. Նախագահ
վաւեր պէյ Նախագահութեան, և
Ահմադ Համաի պէյ Ընդհանուր գա-
ւառապարտեալ և կայսերական գա-
նուն կողմանէ ալ իր ամբաստանիչ
Հիւսէյին Ֆիւրքի Էֆենտի փոխար-
դութեան պաշտան կը վարեն:

Գաւառապարտեալ տեսնի տեղեկա-
գիրն ընկերացումիւր, որմէ յետոյ կար-
գարուեցաւ ընդհանուր գաւառապար-
տեալութեան իրաւունքները զըն-
դունուած Ժառանգական պաշտան-
նախագահ Ժառանգական:

Յետոյ կարգացուեցաւ ամբա-
տանային եղբայր Ահմադ Էֆենտի
կողմէն ուղղելով մի խնդրագիր,
որում լինեալ Էֆենտի յետ լինե-
ցանելով թէ, իր եղբայրը Օսման-
եան պետութեան հաւատարմի հը-
պատակներէն մին է, և իրէն այժմ
Փարիզ կը գտնուի, այս ալ ոչ թէ
փախուտ մ'է, այլ իր հիւանդու-
թեան զարմանելու համար բժշկա-
պէք Զարգեցիկ հետեւած է, հրահանգ
մը զոր կայսեր անձնական թիւիչ Մա-
թեան իշխան իսկ հաստատած էր և
արդէն այս մտքը իր եղբայրն Վեհ.
կայսեր մի աղբարտար իրաւունքնե-
րով թողուած լինելով երբեք մը զորս
վեհ. Սուլթանն իր կարեկցութեան
ընդ հանձնած էր շնորհել: Ըստի
այս խաղերէ հետեւին իր կողմը
բարեկեցական գաւառապարտեալ
գաւառապարտեալութեան 375 և 375 դր.
յոյուածաց տարմաղութեանց հա-
մեմատ սոյն օրինաւոր ստարկութիւ-
նը ընդունելով, ամբաստանելի գա-
տառանքին կատարու մը և ընդհը
արդիւնէ ներքեւ տուած չափաւոր
պայմանաւ մաւ: մը յետաձգէ:

Այս արգարեան կարգացուեցաւ
յետոյ, Համաի պէյ տարակից թէ
այդ տեսակ յետաձգում մը սակ
բնակաւորը անձաթի եղող ոճա-
գործից կը պատկանի, և թէ այդ
յետաձգումը երեւանոյ օրմուրթեան
պարագայներուն խաղաղութեան
մինչ գոտտատանի սկզբնաւորութեան
վերջիննը կը տեսէ: մինչդեռ Սար-
գիս պէյ այսպէս չէ: որովհետեւ
գործի իրենց նոյն իսկ երեւան եղած
որ իր Փարիզ գտնուելը յայտնի ըլ-
լալով, ըստ

